

**РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ЧЕРЕМШАНСКИЙ
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ
ТУЙМЕТКИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ**

ул.Школьная, дом 4, с.Туйметкино, 423108

тел./факс email: 8-(84396) 3-72-90.Tuy.Cmn.2@tatar.ru

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧИРМЕШӘН МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
ТУЙМӘТ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

Мәктәп урамы, 4 нче йорт, Туймәт авылы, 423108

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

№ 8

Эчке финанс контроле һәм эчке финанс аудиты гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында

КАРАР

«29» апрель 2022 ел

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 157 һәм 269.2 статьялары нигезендә, эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру максатларында, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Туймәт авыл жирлеге башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. Кушымта нигезендә эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру тәртибен расларга.
2. Туймәт авыл жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә «Эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 31 мартындагы 6 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Чирмешән муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшерп торуну үз жаваплылыгымда калдырам.

Авыл жирлеге Башкарма комитеты
житәкчесе

А.Б. Кәримов

Эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын
гамәлгә ашыру тәртибе

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Тәртип Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Туймәт авыл җирлегенә Башкарма комитетында (алга таба - авыл җирлегенә) эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын оештыру һәм үткәргүгә карата таләпләрне билгели:

1.2. Әлеге Тәртипнең максаты булып тора:

- җирлек бюджеты акчаларын максатчан һәм нәтиҗәле файдалануны бәяләү;
- бухгалтерлык исәбе һәм хисапчылыгы дөреслеген раслау, шул исәптән муниципаль программаларны гамәлгә ашыру турында;
- бюджет законнары һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган башка норматив актлар үтәлешен бәяләү.

1.3. Эчке финанс контроле һәм эчке финанс аудиты җирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан (алга таба - комиссия) бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә (алучыларга) һәм аларга караган җирлек бюджеты акчаларын алучыларга, җирлек бюджеты керемнәре администраторларына, җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторларына карата башкарыла.

2. Аудитның эчке муниципаль финанс контроле объектлары

2.1. Эчке муниципаль финанс контроле һәм эчке финанс аудиты объектлары (алга таба-контроль (аудит) объектлары) булып тора:

- Авыл җирлегенә башкарма комитеты, бюджет акчаларын баш бүлүче (алучы) буларак, бюджет керемнәренә баш администраторы, җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторы.

3. Эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын оештыру

3.1. Эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын тормышка ашырганда тикшерүләр, ревизияләр, өйрәнү (обследование) (алга таба - контроль чаралар) үткәрелә:

- контроль объектының билгеле бер чордагы эшчәнлегенә карата аерым финанс һәм хужалык операцияләренә законлылыгын документаль һәм фактта өйрәнү, бюджет (бухгалтерия) исәбенә һәм бюджет (бухгалтерия) хисапчылыгының дөреслеген тикшерү буенча контроль гамәлләр кылу аңлашыла торган тикшерү;

- тикшерү объекты эшчәнлеген комплекслы тикшерү аңлана торган ревизия, ул кылынган финанс һәм хужалык операцияләренә барлык җыелмасының

законлылыгын документаль һәм фактта өйрәнү, аларны бюджет (бухгалтерия) хисаплылыгында чагылдыруның чынлыгы һәм дәрестеге буенча контроль гамәлләр башкаруда чагыла;

- өйрәнү (обследование), аның астында контроль объектының билгеле бер эшчәнлек өлкәсе торышына анализ һәм бәя бирү күздә тотыла.

3.2. Эчке муниципаль финанс контролен (аудитын) гамәлгә ашыру буенча контроль чаралар расланган план нигезендә үткәрелә.

3.3. Эчке муниципаль финанс тикшерүе (аудит) чараларын планлаштыру элек үткәрелгән тикшерүләрнең нәтижәләрен, бухгалтерлык исәбе регистрларын, норматив документларны, планлы, хисап мәгълүматларын исәпкә алып, бюджет законнарын бозуны, бюджет акчаларын максатсыз һәм (яки) нәтижәсез файдалануны, бухгалтерлык (бюджет) исәбенә һәм хисаплылыкның дәресте булмавын фаразларга мөмкинлек бирүче бүтән мәгълүматны, шулай ук вакытлы контрольнең елына 1 тапкырдан да ким булмаганлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

3.4. Кирәк булганда, планнан тыш контроль чаралар үткәрелергә мөмкин.

3.5. Еллык тикшерү планы жирлек башлыгы тарафыннан раслана.

3.6. Планнан тыш тикшерүләр жирлек башлыгы йөкләмәсе буенча үткәрелә.

3.7. Планлы һәм планнан тыш тикшерүләр жирлек башлыгы чыгарган күрсәтмә нигезендә үткәрелә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә: контроль объектының исеме, тикшерелә торган чор, тикшерү темасы һәм нигезе, эш төркеме составы һәм тикшерү чарасын үткөрү вакытлары.

3.8. Контроль чарасын үткөрү турында контроль объектына язмача хәбәрнамә белән хәбәр ителә.

3.9. Планнан тыш тикшерү чаралары контроль объектына язмача хәбәрнамәдән башка үткәрелә.

3.10. Эчке финанс контролен оештыруны жайга сала торган нормалар эчке финанс аудитын оештыруга кагыла.

4. Эчке финанс контролен үткөрү

4.1. Авыл жирлегә башкарма комитеты:

а) жирлек бюджетының бюджет акчаларын баш бүлүче буларак түбәндәгеләргә юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра:

- әлегә баш бүлүче һәм аңа караган жирле бюджет акчаларын алучылар тарафыннан чыгымнар буенча жирле бюджетны төзү һәм үтәү, бюджет хисабын төзү һәм бюджет исәбен алып бару буенча эчке стандартларны һәм процедураларны үтәү;

- бюджет чараларын куллануның сакчыллыгын һәм нәтижәлелеген арттыру чараларын эзерләү һәм оештыру;

б) жирлек бюджеты керемнәренә баш администраторы буларак, керемнәр буенча эчке стандартларны һәм бюджетны төзү һәм үтәү процедураларын үтәүгә, бюджет хисаплылыгын төзүгә һәм бюджет исәбен алып баруға юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра;

в) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы буларак, эчке финанс контролен гамәлгә ашыра, ул бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча эчке стандартларны һәм бюджет төзү

һәм үтәү процедураларын үтәүгә, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакаларының шушы баш администраторы тарафыннан бюджет хисаплылығын төзүгә һәм бюджет исәбен алып баруга юнәлдерелгән.

4.2. Тикшерү чарасын үткәргүгә керешеп, тикшерү объектына тикшерү чарасын үткәргү турында күрсәтмә күчермәсе тапшырыла.

4.3. Эшче төркем җитәкчесе һәм әгъзалары түбәндәгеләргә хокуклы:

- территориядә, административ биналарда һәм контроль объектының хезмәт урыннарында булу;

- үз оештыру-техник чаралары, шул исәптән компьютерлар, ноутбуклар, калькуляторлар, телефоннар белән файдалану, кертү һәм чыгару;

- контроль чаралар максатларына ирешү өчен барлык кирәкле документларны (белешмәләренә, язма аңлатмаларны һәм башка документларны) алырга;

- документларның күчермәләрен кәгазьдә дә, электрон рәвештә дә алырга һәм контроль чара материалларына жәлеп итәргә;

- автоматлаштырылган системаларның мәгълүмати ресурсларыннан файдалану;

- тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы буенча телдән аңлатмалар алырга.

4.4. Контроль чара барышында түбәндәгеләргә контроль гамәлләр үткәрелә:

- бюджет (бухгалтерлык) исәбәндә һәм бюджет (бухгалтер) хисаплылығында кылынган финанс һәм хужалык операцияләрен исәпләү язмаларының беренчел исәпкә алу документлары белән чагыштыру юлы белән төгәл, үз вакытында һәм дөрөс итеп чагылдыру;

- жирлекнең муниципаль милкендәге товар-матди кыйммәтләрнең, акчалата чараларның һәм кыйммәтле кәгазьләрнең дөрөслеге, исәп-хисапларның, куелган товарларның, башкарылган эшләрнең һәм күрсәтелгән хезмәтләрнең дөрөслеге, чыгымнарны һәм финанс нәтижәләрен формалаштыру буенча операцияләрнең факттагы булуы, сакланышы һәм дөрөслеге;

- контроль объектының бюджет (бухгалтерлык) исәбе һәм бюджет (бухгалтер) хисаплылығы куелышы һәм торышы;

- матди кыйммәтләр һәм акчалар хәрәкәтен, чыгымнарны формалаштыруның дөрөслегенә, керемнең тулылыгына, акчаның һәм матди кыйммәтләрнең сакланышына һәм факттагы булуына, башкарылган эшләрнең һәм күрсәтелгән хезмәтләрнең күләмнәре дөрөслегенә агымдагы контрольнең булуына һәм торышына;

- расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет чараларын файдалануның нәтижәлегенә, адреслылығы һәм максатчан характеры;

- максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар, шулай ук башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләре алучылар тарафыннан аларны биргәндә билгеләнгән шартлар, максатлар һәм тәртипне үтәү;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча керемнәренә һәм түләүләренә планлаштыру (фаразлау);

- тикшерү объекты карамагына бүлеп бирелгән бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarын түләү өчен билгеләнгән ассигнованиеләрне куллануның адреслы һәм максатчан характеры;

- сметаларының үтөлеше, агымдагы эшчәнлек, бюджет хисаплылыгы белән бәйлә чыгымнарның нигезле булуы;

- контроль (аудит) объекты тарафыннан закон бозуларны бетерү, матди зыянны каплау, алдагы тикшерү чаралары нәтижеләре буенча гаепле затларны жаваплылыкка тарту буенча чаралар күрү.

Контроль чаралар барышында шулай ук персоналның эш вакытында эш урыннарында булуын һәм уку планының дәресләрне үткөрү графигы белән тәңгәл килүен тикшереп тору гамәлгә ашырыла.

4.5. Контроль чаралар расланган план нигезендә үткөрелә.

4.6. Тикшерү һәм ревизия нәтижеләре тикшерү акты - бәяләмә белән рәсмиләштерелә.

4.7. Акт кереш, тасвирлау һәм йомгаклау өлешләреннән тора.

4.8. Тикшерү яки ревизия акты ике нөсхәдә төзелә һәм тикшерү чарасын гамәлгә ашыручы вазыйфай затлар тарафыннан имзалана.

4.9. Тикшерү яки ревизия актының бер нөсхәсе контроль оешмасы житәкчесен таныштыру турындагы билге белән комиссия рәисендә саклана, икенчесе, законнар нигезендә карарлар кабул итү һәм карау өчен, администрация башлыгына жиберелә.

4.10. Акт нигезләмәләре белән килешмәгән яки аның аерым нигезләмәләрен төгәлләштерү максаты белән контрольлек объекты житәкчесе акты алганнан соң жиде эш көне эчендә, актының аерылгысыз өлеше булган үз искәрмәләрен (каршылыкларын) эчке финанс контроле органына жиберергә хокуклы һәм аларга контроль органы жиде эш көне эчендә һәр каршылык (кисәтү) буенча бәяләмә бирергә тиеш.

4.11 Жирлек башлыгы ачыкланган житешсезлекләрне бетерү буенча чараларның барышын контрольдә тотта.

5. Эчке финанс аудитын үткөрү

5.1. Эчке финанс аудиты функциональ бәйсезлек нигезендә контроль (аудит) объектларына карата түбәндәге максатларда гамәлгә ашырыла:

- эчке финанс контроленең ышанычлылыгын бәяләү һәм аның нәтижелелеген арттыру буенча тәкъдимнәр әзерләү;

- бюджет хисаплылыгының дөреслеген һәм бюджет исәбен алып бару тәртибенең Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән бюджет исәбен алып бару методологиясенә һәм стандартларына туры килүен раслау;

- бюджет чараларын куллануның сакчыллыгын һәм нәтижелелеген арттыру буенча тәкъдимнәр әзерләү.

5.2. Эчке финанс аудитын үткөргәндә өлкә милкеннән һәм өлкә милкеннән файдалануны регламентлаучы законнарның һәм башка норматив хокукый актларның үтөлешен, шулай ук бюджет (бухгалтер) исәбе һәм хисаплылык формасын һәм эчтөлөгөн билгели торган норматив хокукый актлар таләпләренә үтөлешен тикшерү гамәлгә ашырыла.

5.3. Эчке финанс тикшерүенең ышанычлылыгын бәяләү һәм аның нәтижелелеген күтәрү буенча тәкъдимнәр эзерләү максатларында контроль (аудит) субъекты түбәндәге мәсьәләләрне тикшерә:

- эчке финанс контролен гамәлгә ашыру тәртибен, рәешләрен, методларын һәм периодиклыгын билгели торган норматив хокукый актлар булу, аларның Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры килүен тикшерү;

- календарь елга төзелгән һәм контроль (аудит) субъекты тарафыннан расланган план булу;

- планда каралган контроль чараларның тулы һәм үз вакытында үтәлеше;

- тикшерү чараларын оештыру һәм үткәрүгә карата таләпләрне үтәү;

- үткәрелгән тикшерү чараларының рәсмиләштерелгән материаллары булуы;

- тикшерү чаралары нәтижеләре буенча актны рәсмиләштерүгә карата таләпләрне үтәү;

- контроль чаралар үткәрү мәсьәләләре буенча гражданнар һәм оешмаларның мөрәжәгатьләрен үз вакытында карау;

- тикшерү эшчәнлеге турында хисап булу, анда контроль чаралар нәтижеләрен чагылдыруның дәрәҗәсигә һәм тулылыгы;

- программаларны, ярдәмче программаларны, чараларны үтәгәндә максатчан күрсәткечләрне анализлау;

- алдагы контроль чарасы тарафыннан ачыкланган житешсезлекләрне бетерү;

- эчке финанс контролен үткәрү һәм аның нәтижеләрен рәсмиләштерү өлешендә башка мәсьәләләр.

5.4. Бюджет хисапчылыгының дәрәҗәсигә һәм бюджет исәбен алып бару тәртибенә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән методологиягә һәм бюджет исәбен алып бару стандартларына туры килүен раслау максатында түбәндәге мәсьәләләрне тикшерә:

- бюджетны төзү һәм үтәү, бюджет хисабын төзү һәм бюджет исәбен алып бару;

- бюджет (бухгалтер) хисапчылыгын тикшерү, аның дәрәҗәсигә, аны төзү һәм бирүнең үз вакытында булуына анализ;

- дебитор һәм кредитор бурычларын анализлау, һәм аны киметү һәм түләтү буенча тәкъдимнәр эшләү;

- бюджет исәбенең беренчел күрсәткечләрен анализлау;

- бюджет исәбендә һәм хисапта кимчелекләрне һәм житешсезлекләрне ачыклау;

- бюджет исәбен алып бару өчен программа-техник комплексы булу;

- бюджет хисапчылыгының дәрәҗәсигә аудит үткәрү һәм бюджет исәбен алып бару тәртибенә туры килү-килмәве өлешендә башка мәсьәләләр.

5.5. Бюджет чараларын куллануның сакчылыгын һәм нәтижелелеген арттыру буенча тәкъдимнәр эзерләү максатында финанслар белән идарә итү буенча контроль (аудит) объектларының эшчәнлегенә анализ һәм бәя биргәндә гамәлгә ашырыла:

- бюджет чараларын куллануның нәтижелелеген анализлау, финанс резервларын, шулай ук өстәмә финанс ресурсларын (керем китерә торган

эшчәнлектән акча, максатчан программаларда катнашу һ. б.) жәлеп итү юнәлешләрөн ачыклау;

- проектларны һәм программаларны билгеләнгән максатларга, бурычларга, нәтижәлелекнең планлаштырылган күрсәткечләрөнә туры килү-килмәүне тикшерү;

- бюджет йөкләмәләрөн үз вакытында финанслау өчен кирәкле норматив хокукый актларны үз вакытында эшләү һәм кабул итүне анализлау.

5.6. Үткәрелгән тикшерү нәтижәләре буенча контроль субъектының (аудит) вазыйфаи затлары тарафыннан эчке финанс аудитының нәтижәләре турында бәяләмә (алга таба - бәяләмә) төзелә, анда ачыкланган кимчелекләрне һәм житешсезлекләрне бетерү буенча тәкъдимнәр, жыелган дәлилләр нигезендә эчке финанс тикшерүенә нәтижәлелеген арттыру буенча тәкъдимнәр күрсәтелә.

5.7. Бәяләмәне төзер алдыннан алынган дәлилләрнең житәрлек һәм тиешле булуын бәяләргә киңәш ителә.

Дәлилләр житәрлек булып тора, әгәр фактларга нигезләнә торган мәгълүмат ышанычлы булып торса.

Дәлилләр ышанычлы булып санала, әгәр мәгълүмат иң тулы һәм ышанычка лаеклы булса.

Дәлилләр урынлы булып тора, әгәр мәгълүмат күзәтүләрне һәм тәкъдимнәрне расласа.

Дәлилләр файдалы дип санала, әгәр мәгълүмат контроль (аудит) субъектына үз максатларына ирешергә булышса.

Дәлилләр ясалган нәтижәләрне һәм тәкъдимнәрне дәлилләргә тиеш.

5.8. Бәяләмә ике нөсхәдә төзелә һәм кереш, аналитик һәм йомгаклау өлешләрөннән торырга тиеш.

5.9. Бәяләмә контроль (аудит) субъектының эш төркеме тарафыннан имзаланган, контрольлек (аудит) субъекты житәкчесе белән килештерелә һәм тикшерүнең соңгы көннән дә соңга калмыйча кул кую өчен контроль (аудит) объектына жиберелә.

5.10 Эчке финанс аудитын үткәрү нәтижәләре буенча контроль ачыкланган кимчелекләрне һәм житешсезлекләрне бетерү, эчке финанс тикшерүенә нәтижәлелеген арттыру буенча тәкъдимнәрне нәтижәле гамәлгә ашыруны тәмин итү булып тора, һәм жирлек башлыгы тарафыннан башкарыла.